

KATOLIK

Szanuj język ojca /! to prawo Boga a człowieka obowiązek.

Pismo poświęcone ludowi ku cnocie, nauce, zubożeniu.

Wiara, miłość
Boga i bliźniego, oświata.

Oszczędność, trzeźwość,
stowarzyszenia.

Błogosławieństwo Ojca św. Piusa IX z 29-go Grudnia 1875 i Ojca św. Leona XIII z 6-go Maja 1892 piszącym i czytającym „Katolika”.

„Katolik” z „Rodziną” wychodzi we **Wtorek, Czwartek i Sobotę**. Kosztuje na kwartał **1 markę**, w Austrii **1 zlr.** — „Katolik” z „Rodziną” i „Pracą” kosztuje na kwartał **1 mk. 25 fen.** w Austrii **1 zlr. 25 cent.** — **Ogłoszenia** przyjmuje się za opłatą 20 fen. od wiersza (rzadka) drobnego. — „Katolik” zapisany jest w cenniku pocztowym pod Nr. 36 (Zeitungs-Preisliste Nr. 36).

Sprawy Kościoła.

Diecezja Gnieźnieńska-Poznańska. Rozkazem cesarza Wilhelma z dnia 27 Września bieżącego roku zostało znowu przywrócone księżom proboszczom w archidiecezji poznańskiej prawo przewodniczenia w dozorach kościelnych. Prawo to odebrała im walka kulturalna w r. 1875, następnie przywrócono je we wszystkich innych diecezjach, tylko w poznańskiej nie. Zmiana ta ma zostać jak najprędzej przeprowadzona!

Rumunia. Następca tronu rumuńskiego Ferdynand ożenił się, jak wiadomo, przed rokiem z córką księcia Walii, następcy tronu angielskiego. On jest katolikiem, ona protestantką, a ślub odbył się zupełnie po katolicku. Z tej przyczyny przypuszczano, że się samo przez się rozumie, iż dzieci z tego małżeństwa będą ochrzczone i wychowane po katolicku. Kiedy więc niedawno temu donoszono, że księciu następcy tronu narodził się syn, spodziewano się, że postąpi sobie tak, jak religia katolicka wymaga, to jest da syna ochrzcić po katolicku. Tymczasem inaczej się stało. W Niedzielę 29 Października metropolita schizmatycki ochrzcił syna następcy tronu i dał mu imię Karól. Wypadek ten wywarł oczywiście wśród katolików wielkie wrażenie. Nawiassem dodajemy, że w Rumunii jest religią urzędową religia schizmatycka. Obecny król rumuński, stryj następcy tronu, jak tenże z domu Hohenzollerów pochodzący, ożenił się także w roku 1868 z protestantką i wziął ślub podług obrządku ewangelickiego.

Jerozolima. W Czwartek 26 Października wieczorem przyszło do bójki w kościele betlemskim w czasie nabożeństwa z nieznaczących powodów, przy czem strzałem z rewolweru zabito jednego mnicha, a 2 innych raniło. Ponieważ ci mniści są Włochami, a narodowości winnych nie było można dokładnie stwierdzić, przeto konsul (zastępca rządu) włoski wystąpił natychmiast z żądaniem do gubernatora i konsula rosyjskiego, aby w tej sprawie wytoczył śledztwo.

Sprawa wyborów.

Okręg Bytomsko-Tarnogórsko-Katowicko-Zabrze. (Pow. Bytomski). Miasto Bytom (21 okręgów) 99 centr. 23 przec. Szombierki 6 centr. żadn. przec. Świętochłowice 20 centr. 8 przec. Król. Huta (par. św. Barbary) 44 centr. 28 przec. (par. św. Jadwigi) z Hajdukami 60 centr. 44 przec. Kamień 3 centr. 1 przec. W.

Córka rybaka.

OPOWIADANIE.

(8)

(Ciąg dalszy).

Dziwny żal, zaiste, jak gdyby byli winni, że są prostymi rybakami?

— Łatwo hrabinie być dobrą — myślała z gorącością. — Nie potrzebuje zachować zdobytego z trudem stanowiska. Łatwo jej być szczerą! Nie potrzebuje się kryć z niczem!

Wreszcie powóz odjechał. Elżbieta wróciła do szpitala.

Staruszkowie siedzieli ręką w rękę, gwarząc swobodnie. Twarz rybaka rozjaśniła się na widok córki. Był zadowolony z umieszczenia.

Doktorowie orzekli, że operacja zostanie odłożona aż do chwili, gdy chory nabierze więcej sił.

Staruszek miał wciąż na ustach ową piękną panną, która tylko co rozmawiała z nim z taką uprzejmością.

Dobrze mu tu było — bardzo. Niepokoił się tylko o swoją żonę i polecał ją pieczy Elżbiety; prosił, żeby przybywała z nią o ile możliwości najczęściej i najdłużej, żeby pokazywała jej Gdańsk i starała się wszelkimi sposobami ją rozzerwać.

Elżbieta obiecywała mu to, bojąc się, aby opór

Dąbrówka 6 centr. 2 przec. Rozbark 23 centr. 1 przec. Bobrek 3 centr. 7 przec. Karb 7 centr. 1 przec. Godulahuta 11 centr. Piekary 17 centr. żadn. przec. Miechówice 18 centr. żadnego przeciwnika. Lipiny (2 okręgi) 12 centr. Rokitnica 4 centr.

Pow. Tarnogórski. Radzionków z Buchaczem 24 centr. żadn. przec. Rybna 2 centr. 2 przec. Piaseczna 2 centr. 2 przeciwn. Friedrichshütte z Pniowcem i Boruszowcem 3 przec. Miasteczko (Georgenberg) 4 centr. 2 przec. Mikulczyce 12 centr. 4 przec. Tarn. Góry 14 centr. 22 przec. St. Tarnowice 5 centr. 2 (nie wiadomo). Suchagóra 3 centr. 1 przec. Rudne Piekary 4 centr. żadn. przec. Orzech 2 centr. 1 przec. Kozłowagóra 4 centr. żadn. przec. Zyglin 3 centr. Wieszowa 5 centr. 2 przec.

Pow. Katowicki. Wirek 14 centr. 6 przec. Bogucice 10 centr. 5 przec. Katowice 7 centr. 53 przec. Zamek Kat. 3 przec. żadnego centr. Brynów 5 centr. żadn. przec. Mysłowice 16 centr. 17 przec. Chorzów 20 centr. 1 prze. Kochłowice 7 centr. 4 przec. Nowawieś 12 centr. Bykowina z kol. Turzo 6 centr. Radoszowy 3 centr. Halemba 5 centr. Laura-huta 8 centr. 58 przec. Poremba 7 centr. 5 prze. Roździeń-Szopienice 9 centr. 31 przec.

Pow. Zabrze. Biskupice 10 centr. 2 przec. Borsigwerk 17 przec. żadn. centr. Ruda 37 centr. żadn. przec. Zaborze 34 centr. 38 przec. Bielszowice 13 centr. 2 przec. Kuncendorf 4 centr. 1 przec. Paulsdorf 7 centr. 2 przec. Zabrze 40 centr. 51 przec. Bujaków 6 walm. (lecz koresp. nie podał, ilu centr., a ilu przec. Tam głosowało razem we wszystkich 3 klasach 13 ludzi, w III kl. 5, w II kl. 5, w I kl. 3).

We wszystkich 4 pow. dotąd 670 centr., 485 przec. 355 walm. jeszcze brak. Zdaje się, że centrum gór.

Okręg Gliwicki. W 10 okręgach miasta Gliwice 23 centrowych. Brzezinka 3 centr. Miasteczko (Kiefferstaedt) z zamkiem 5 centr. Brynek 5 konserw. Tworóg wybierał z Nowawą i Mikulską razem 5 walm. Te 3 wsie liczą; 1310 kat., 42 ewang. i 54 żydów. Wybrano 1 kat. (amtowego), 3 ewang. (nadleśnego, baumajstra i budowniczego) i 1 żyda (kupca). Zapewnie to jedyne takie wybory w całych Prusach! — Rachowice wszyscy 4 centrowi. — Rzeczyca 3 centr. 1 przec. (Przeciwnik obrany w 3 kl., w której było 126 zapisanych a stawilo się 5 niezależnych a 14 dworzani z Ligoty. Ich inspektor był przewodniczącym, więc jego

go nie rozdrażnił, lecz nie miała pojęcia, jak się wywiąże z obietnicy wobec nawału zajęć i znacznej odległości, jaka ją dzieliła od matki.

W chwili tej oznajmiono właśnie, że godzina przyjęć już ubiegła; wszyscy krewni i znajomi zaczęli się żegnać z chorymi.

Elżbieta wróciła z matką do jej pokoiku i posiedziawszy z nią pół godziny, obiecała, że przyjdzie nad wieczorem.

Za powrotem do domu oznajmiono jej o nowych niezadowoleniach klientek i o nowych obustalunkach.

Wszystko to zaczynało ją męczyć; gdy po kilku godzinach wróciła znowu do matki, staruszka zauważyła odrazu przygnębienie córki.

— Zapracowujesz się, moje dziecko — rzekła niepokojnie. — Potrzeba ci odpoczynku. Usiądź na tem oto krześle. Zrobię ci herbaty.

Szklanka herbaty, według przekonania Walowej, była lekarstwem na wszelkie dolegliwości ciała i duszy. Elżbieta z prawdziwą rozkoszą usadowiła się w krześle i zdjawszy kapelusz, rozpuściła bujne swe włosy.

Miała jej była ta pieczołowitość macierzyńska, której tak dawno była pozbawiona.

Po herbacie istotnie bóle głowy zmniejszyły się.

— Pozwól mi się wyczesać, — rzekła matka nieśmiało — może ci to sprawi ulgę.

obrali owi 14 dworzanie. Wielkie lenistwo ze strony całej setki niezależnych z III kl., że nie przyszli na wybory).

Okręg Pszczyński-Rybnicki. Pszów 4 centr. żadnego przec. Kokoszyce 2 centr. 3 przec. Warszowice 3 centr. 1 przec. (Wielkie zwycięstwo! Obacz koresp.)

Okręg Strzelecko-Lubliniecki. Zawadzkie 2 centr. 2 kat. (ale wiadomo, czy głos na centr. oddadzą).

Okręg Raciborski. Miasto Racibórz 4 partii ludowej, 17 centr., 54 przeciwników. Wojnowice 2 z partii lud., 4 konserw.

Warszowice. Dzielnie się spisali tutejsi katolicy przy wyborach. W I i 2 klasie stawili się wszyscy gospodarze; w 2 klasie obrano wprawdzie ewangelikę, bo była większość ewangelików, lecz za to całość wyborów świetna i nad spodziewanie, bo wieś prawie na pół katolicka a na pół ewangelicka, a jednak się udało 3 katolików wybrać. Pochwała trzeba, mianowicie gospodarzy z I i 2 klasy, którzy wszyscy przybyli. Stawa im za to! Gdyby katolicy wszędzie przy wyborach tak mężnie stali, toby lepiej z nami było, a nasi przeciwnicy nie mieliby nad katolikami takiej mocy. Warszawskim Wiarusom, którzy się agitacją tak skutecznie zajęli: wiwat! Niech inne gminy wezmą ich sobie za wzór!

W Niemodlinie 7 centr., zamek Niemodliński 5 centr. Odmuchów 13 centr.

W Berlinie obrano najwięcej walm. partii postępowej; tam wybiorą wprawdzie posłów postępowych. **W Wrocławiu** też najwięcej obrali walm. partii postępowych.

W Raciborzu źle się stało. „Katolik” już o tem napisał, a przedstawił sprawę tak, jakoby katolicy niemieccy wszyscy z kulturnikami spółkę zawarli przeciw ludowi polskiemu. „Neisser Ztg.” tymczasem twierdzi, że katolicy niemieccy nic o tej spółce nie słyszeli i że to tylko przywódzcy centrowi (ks. kom. Strzybny; ks. prob. Schaffer) przymierze z kulturnikami założyli. Tem to smutniejszą jest rzecz, ponieważ owi przywódcy są księżmi; tem więcej nad tem ubolewać należy. „Neisser Ztg.” pisze:

„Choćbyśmy w Raciborskiem żadnego postępowego nie przeprowadzili, to wszystko jedno, byłoby tylko spółki z kulturnikami nie zawierali. Przymierze z kulturnikami, to najgorsza rzecz, jakaby się zdarzyć mogła. Coby to na takie przymierze powiedział nieboszczyk Windthorst?! Lepiej niech centrum całkiem przepadnie, niż gdyby miało zwyciężyć na spółkę z kulturnikami.”

Elżbieta przystała i Walowa zaczęła rozplatać warkocz.

Za chwilę piękne włosy dziewczyny spłynęły jej z ramion aż po niżę pasa.

Staruszka głaskała je z miłością i dumą.

Elżbieta z prawdziwą przyjemnością oddała swoją zbolatą, skołataną głowę pieczy matki. Wracała myślą do czasów dzieciństwa — teraz dopiero oceniała, jak były słodkie.

— Dobrze mi tutaj, matko — rzekła.

— Moje dziecię ukochane, zdaje mi się, że wszystko po staremu.

Zaczęły gwarzyć o dawnych czasach. Wkrótce rozmowa przeszła na Jacka.

Łatwiej było Elżbiecie mówić o nim z twarzą odwróconą od matki. Walowa opowiadała o nim, o jego dobroci i poczciwości.

— Myślałam dawniej, — mówiła, — że wy się z sobą pobierzecie, ale nie ma o czem mówić. Może i lepiej, że się tak stało. Byłby to związek niedobry. Tylko... tylko... bardzo sobie tego życzyłam w głębi serca... mielibyśmy ciebie tak blisko — mówiła śmiejąc się nieco. — A przytem Jacek byłby takim dobrym synem dla nas obojga! Lecz ja jestem sobie prostą kobietą i inaczej na to patrzę, niż ty.

Jakżeż szczęśliwie, że Elżbieta siedziała odwrócona od matki, mogła ukryć przed staruszką łzy, co spływały rześmiście po jej bladych policzkach.

„Germania“ zaś pisze: „Spodziewamy się po wyborcach centrowych, że przymierza z kulturnikami, które są sprzeczni z zasadami i przeszłością centrum, już przy wyborach walmanów nie uznali. W każdym zaś razie cała partya centrowa oczekuje, że walmani powiatu Raciborskiego nie posłuchają oczywiście fałszywego i partyi centrum przeciwnego hasła i głosów na konserwatystę nie oddadzą, a jeszcze przed dniem wyborów z partyą polską się pogodzą. Jeżeliby przystali na spółkę z kulturnikami, sami by się pohabiali. Mielibyśmy wtedy prawo mówić o skandalu (gorszącym czynie) Raciborskim, na który wrogowie centrum z chęcią czekają.“

Tak piszą gazety, które się trzymają dobrych zasad. Raciborska „Oberschl. V. Ztg.“ broni spółki z kulturnikami i powiada, że życzenia ludu zostałyby uwzględnione, gdyby postawiono stosownych kandydatów, — ale „Nowin Racib.“ nie możemy uznać, jako zastępców ludu katolickiego. Potem opisuje, że „Nowiny“ to pismo niekatolickie i pachnie socyaldemokracyą.

Ta gazeta tak samo walczy przeciw partyi ludowej polskiej, jak dawniej rządowcy przeciw katolikom: nieudowodnionymi oskarżeniami. Co więcej! Piszono „Oberschl. V. Ztg.“, że partya centrum podała rękę kulturnikom, aby położyć koniec chęciom, które nie są przyjazne państwu.

To jest podła denuncyacja ludu polskiego w Raciborskiem. Nieprawdą jest, jakoby ludowy ruch w Raciborzu kierował się przeciw całości państwa. To przynależało otwarcie nawet półrządowa gazeta berlińska. A tu katolicka gazeta śmie takimi fałszami zakrywać swoje nienawiść do ruchu polskiego ludu! Wstydy!

Przywódców centrowych i tej gazety nikt już nie obmyje z winy, a postępowanie ich spamięta sobie cały lud polski na Górnym Śląsku!

Ponieważ dzisiejszy numer „Katolika“ jest ostatni przed dniem wyborów, (gdyż Wtorkowy numer już nie zdąży na czas), przeto „Katolik“ wzywa walmanów polskich powiatu Raciborskiego, ażeby ani jednego głosu nie oddali na konserwatystę. Wszyscy jak jeden mąż niech głosują na kandydatów partyi ludowej, p. Siarę z Raciborza i p. Gonsiora z Rudyszwałdu. Iu ich będzie, tylu będzie, ale postąpić muszą tak, jak to zasadom nie tylko partyi centrowej, ale zasadom szanujących się mężów odpowiada.

Opole. Przeciwnicy p. majora Szmuli wyłamali się z pod prawowitego komitetu centrowego i chcą występować, jakoby oni byli komitetem centrowym. Nikt im nie dał do tego prawa. Upierają się przy p. Nadbylu i ks. Wolnym, a więc depcą wolę i życzenie zebrań i wyborców Opolskich, tak dobitnie wyrażone. Dla jednego posła podług swego gustu poświęcają zgodę z ludem po wyborach. Walczą przeciw panu majorowi Szmuli gorzej, niż przeciw jakiemu liberałowi. A niestety pomiędzy tymi przeciwnikami są także niektórzy księża. Bardzo to bolesna dla katolickiej gazety sprawa, jeśli o takich wiadomościach musi pisać. Lecz stokroć boleśniej, gdy się życzenia ludu za nic ma. Skutki tego, co się dzieje w Opolu, będą smutne, a sprawie katolickiej na dobre nie wyjdą.

Walmani Opolscy niech się nikomu zachwiać nie dadzą. Jedynymi prawowitymi kandydatami centrowymi są: pan major Szmula z Fiedewalde i pan adwokat Nadbyl z Nyasy.

Walmani Opolscy niech głosują najprzód na p. Szmulę. Przeciwnicy chcą najprzód na p. Nadbyla głosować. Niech sobie głosują, ale walmani polscy najprzód niech głosują na p. Szmulę. A niech będą

stali i wierni. Na nich patrzy dziś przede wszystkim cały lud górnośląski, bo oni mają wybrać posła, którego cały lud kocha. Cały lud będzie ich sławił, skoro go wybiorą. Niech sobie wezmą za przykład dzielnych wyborców Bytomskich i Tarnogórskich przy wyborach do parlamentu. Walmani Opolscy mają teraz pokazać, czy umieją być wdzięcznymi mężom, którzy dla ludu pracują, dla ludu się poświęcają i całym sercem są z ludem swoim. Obierajcie pana majora Szmulę!

Okręg Prudnicko-Niemodliński. Ponieważ w Biale nie głosowano, więc istotnie nie wiemy, czy tam jest zgoda, czy nie. „Katolik“ otrzymał pismo, w którym donoszą, że chłopcy polscy i niemieccy nie chcą głosować na p. Huenego. Ubolewać należy, że w Biale nie przyszło do gruntownego porozumienia. Teraz jedni polecają pp. Delocha i Huenego; drudzy p. Strzodę z Wierzchu, który jest dzielnym mężem katolickim i polskim i potrafiłby wyborców w Berlinie zastąpić.

„Katolik“ radzi, ażeby walmani katolicy się zeszli godzinę przed wyborami posłów a tam niech ostatecznie głosują, którzy kandydaci mają być wybrani. Wszystko zależy od walmanów. Jeżeli większość będzie za p. Strzodę, niech on będzie posłem. Jeżeli zaś za p. Strzodę nie będzie większości, to nie da się nic zrobić. Wtedy trzeba pamiętać o tem, aby katolicy posłowie nie przepadli przez niezgodę i w każdym razie oddać głosy katolickim kandydatom.

— Powiaty Kozielski i Głupeczycki obierają razem 3 posłów. Tam postawiono na kandydata p. Klose, p. Gorke i p. dr. Stephana.

Lecz p. Stephan przyjął postawienie w Bytomiu, a przeto na jego miejsce innego trzeba postawić na kandydata.

Najlepszym byłby Ks. prob. Robert Böhm z Ostróżnicy. Lud zna go i kocha, a wiadomo, że Ks. Böhm jest życzliwym przyjacielem ludu polskiego, którego językiem dobrze włada. Ks. prob. Böhm ujmował się zawsze za słusznymi żądaniami ludu polskiego z odwagą i zapałem; mianowicie też żądał nauki religii po polsku wszędzie, we szkole i przy katechizmie. Te swoje zasady wypowiedział publicznie na zebraniu katol. związku ludowego w Pawłowiczkach. 25 lat mieszka Ks. prob. Böhm w powiecie Kozielskim jako duszpasterz czysto polskiej parafii i zna dobrze położenie mieszkańców. Jest przyjacielem ludu; to stwierdził też przy wyborach do parlamentu, gdzie stał mocno po stronie kandydata centrowego, który nie przystał na powiększenie woska a zwalczał przeciwnika, który chciał przystać na wojsko.

W Niedzielę, 5 Listopada ma się odbyć zebranie walmanów. Najlepiej w Pawłowiczkach, bo to niejako środek powiatu. Tam walmani polscy niech obstawiają za Ks. prob. Böhmem z Ostróżnicy, bo to najstosowniejszy kandydat. Wymieniają jeszcze dwóch innych kandydatów, ale ci pono nie umieją tak po polsku, jak Ks. prob. Böhm. Przeto niech Ks. prob. Böhm zostanie posłem, a obok niego pp. Klose i Gorke.

Bytom. Pierwszym kandydatem na nasze 4 powiaty jest adwokat, p. dr. Stephan z Bytomia. Jak już na zebraniu 19-go Października było za nim prawie całe zebranie, tak też i wyborcy powiatów, mianowicie polscy, mogą mieć do niego zaufanie. Jest to mąż sprawiedliwy, stałego charakteru, wzorowy katolik, po polsku potrafi, jak to uczestnicy zebrania słyszeli. Na drugiego kandydata postawiło zebranie wyborców centrowych 19 Października p. hr. Ballestrema z Pławniowic.

To są kandydaci centrowi na powiaty Bytomski, Tarnogórski, Katowicki i Zaborski.

— Na powiaty Pszczyński i Rybnicki są kandydatami ks. prob. Wolczyk z Pszowa

lecz potem, gdy zbliżyły się dni wielkich balów, musiała zaniechać tych odwiedzin, gdyż całe popołudnie trzeba było poświęcić naradom z klientkami, po zamknięciu zaś magazynu obejrzeć robotę, zrobić rachunki, tak że nie pozostawało jej ani chwili wolnego czasu.

W Niedzielę tylko mogła sobie dać folę. Prowadziła matkę rano do kościoła, po południu do szpitala, wieczorem zaś herbatę piły razem w opróżnionym zakładzie „freilein Elisabeth.“

Wielką to było radością dla staruszki widzieć dom córki, zaglądać do pustych pracowni; przyglądała się ciekawie tym wspaniałym atlasom i aksamiptom, o których nie miała nawet przedtem pojęcia.

Elżbieta odprowadzała ją do domu, zanim panny wróciły z niedzielnego urlopu.

W tym czasie spotkał ją niespodziewany zaszczyt.

Oto hrabina Bradfort tak była zadowolona z sukni, którą jej zrobiła, iż obstałowała u niej jeszcze jedną, piękniejszą, na bal.

Elżbieta czuła, że od wykończenia tej wspaniałej sukni zależy jej karyera.

Tryumf ten, o którym zaledwie śmiała marzyć, nie sprawił jej jednak spodziewanej radości, postanowiła wszelako dołożyć starań, aby suknią hrabiny Bradfort jak najpiękniej wykonaną została, gdyż w takim razie majątek jej był zapewniony.

(Ciąg dalszy nastąpi).

p. Conrad z Buchwalde i p. radca Gornig z Bytomia. Wszyscy centrowi walmani obu powiatów niech oddadzą na nich głosy we Wtorek, 7 go Listopada.

— Na powiat Gliwicki jest kandydatem centrowym p. radca Gliszczyński z Berlina. Niech tamtejsi walmani nie dadzą się zbałamucić, a niech wybierają p. Gliszczyńskiego, a nie przeciwnika.

— Na powiaty Strzelecko-Lubliniecki są kandydatami centrowymi p. radca Letocha z Steglitz i p. hr. Strachwitz z Berthelsdorfu. Wszyscy walmani katolicy niech oddadzą na tych posłów swoje głosy. Przeciwnicy mocno tam agituja i zachęcają, aby katolicy głosowali na pewnego „jaśnie oświeconego“ katolika. Niech się nikt do tego „jaśnie oświeconego“ nie da namówić, bo tenże do centrum nie chce przystąpić, więc go też obierać nie można. Oddajcie wszystkie głosy na p. Letochę i p. hr. Strachwiza!

Rodzice! Uczcie dzieci po polsku czytać i pisać!

Wiadomości z całego świata.

Niemcy. Wiele już narzekano na wojskową ordynacyą karną, a mianowicie na to, że postępowanie karne u wojska toczy się przy zamkniętych drzwiach i w tajemnicy przed publicznością. Teraz donoszą, że skoro nowy minister wojny Bronsart objął swój urząd, rozpoczęto prace nad zmianą tej ordynacyi; minister Bronsart podobno nie jest przeciwny temu, aby sądy wojskowe odbywały się jawnie.

— Król saski Albert otrzymał od Ojca św. pismo własnoręczne, w którym mu tenże przesyła życzenia na 50 letni jubileusz stanu wojskowego i udziela mu błogosławieństwa papieżkiego.

— Stan cholery w Niemczech nie budzi wprawdzie żadnej większej obawy, ale wciąż jeszcze zachodzą wypadki zarazy, kończące się śmiercią. Niedawno temu zaszedł drugi przypadek cholery na Śląsku Dolnym, ale tak w tym razie, jak przedtem w Gliwicach zaraza nie zabrała więcej ofiar nad jedną. Oby Pan Bóg raczył dać, iżby opuściła czempredziej nasze strony na zawsze!

— Między miastami niemieckimi zajmuje Lipsk pod względem handlu jedno z pierwszych miejsc. Jarmarki, czyli tak zwane messy, jakie się tam odbywają, są na cały świat sławne, a przyjeżdżają na nie — oczywiście — najwięcej żydzi. Otóż ci żydzi zrobili podanie do rządu saskiego, aby zniesiono istniejący w Saksonii zakaz szachtowania czyli zabijania zwierząt podług przepisów religii żydowskiej, grożąc, że w razie, gdyby się rząd nie przychylił do ich żądania, postarają się o przeniesienie mess do innego miasta. Byłoby to dotkliwą dla Lipska klęską, gdyby się im istotnie udało zamienić grób w czyn, ale rząd jakoś nie obawiał się tego, gdyż żądanie to odrzucił, nazywając je bezpodstawnym i niezgodnym z przepisami krajowymi, wymagającymi, aby zwierzęta przed zabiciem zawsze ogłuszano.

— Dalszym dowodem, że zakład zabezpieczenia na starość i niemoc za wiele zbiera kapitałów i za mało jeszcze odpowiada swemu celowi, jest i to, że dodatek do zabezpieczenia, który państwo na rok przyszły w etacie swym wyznaczy, jest tylko 1 1/2 miliona większym od obecnego, podczas gdy dotąd różnica wynosiła rocznie 3 miliony marek. Z dodatku tego w sumie 13 milionów 960 tysięcy marek przypadnie 10 milionów 125 tysięcy na zabezpieczenie na starość; rentę na starość pobierało 1 stycznia 1893 r. ogółem 177,000 uprawnionych, w roku przyszłym będzie ich prawdopodobnie 194 tysięcy. Rent inwalidzkich przyznano do końca roku 1892 razem 17 tysiącom 946 ludziom, 1 kwietnia 1894 roku będzie ich, o ile się da przewidzieć, 46 tysięcy 500.

— Na zjeździe socyalistów w Kolonii przeczytano także list obecnego ministra skarbu Mikela, pisany do znanego przywódcy socyalistów Karola Marxa w roku 1850. List ten wywarł na obecnych ogromne wrażenie, a jest bardzo ciekawy, ile że dowodzi, iż dzisiejszy minister był wówczas niedowiadkiem zupełnym i komunistą, a więc wrogiem tronu i Kościoła, i przyznawał się do zasady, że każdy środek jest dobry, byle tylko prowaźił do celu. W ogóle wyznawał on wtedy z całą stanowczością zasady socyalistyczne, a nawet anarchistyczne. Jak to się ludzie zmienić mogą! Odkrycie tego listu, jeżeli jest prawdziwy, musi być ministrowi bardzo nie na rękę, choć pisać go, był bardzo jeszcze młodym.

— Rozporządzeniem cesarskim z dnia 28 Października został zwołany parlament na dzień 16 Listopada br.

Austria. Cesarz zwołany telegraficznie do Wiednia, przyjmował tamże prezydenta izby posełskiej Chlumeckiego, oraz prezesów trzech wielkich stronnictw, każdego na osobnem posłuchaniu, chcąc się przekonać osobiście, jak sprawa zmiany prawa wyborczego i powstałe ztąd nieporozumienie między ministrami a izbą poselską istotnie stoi. Wszystkie gazety wiedeńskie donoszą zgodnie, że cesarz w tej sprawie nie przyjął jeszcze ostatecznego postanowienia, tak samo nie przyszło do zgody, co uczynić wypadła, między ministrami. Ogólnie sądzą, że zatarg zostanie dopiero załatwiony po powrocie cesarza z zamku Gödöllö w

Milcząca, matka umilkła także, zajęta splataniem ciemnych warkoczy.

— Muszę już wracać — rzekła Elżbieta smutno, gdy ostatni splót został ułożony na jej głowie. — Wpadnę tu znów jutro wieczór, a w Piątek przyjdę do was, aby was zaprowadzić do szpitala. Postaram się być akuratną; ale nie mogę być pewną, czy mi co przeszkodzi.

— Czy nie mogłabym czasem przyjść do ciebie? — spytała matka nieśmiało. — Chciałabym zobaczyć twoje mieszkanie, aby potem, kiedy już wrócę do domu, lepiej mógłś myśleć o tobie i wyobrazić sobie, co w każdej chwili robisz. Możliwym ci mogła w czem pomóc?

Elżbieta była w trudnem położeniu.

Na samą myśl o tej prostej kobiecie, pojawiającej się wśród jej eleganckich panien, przez co ujawniłyby się niskie pochodzenie wielkiej modniarki — na samą tę myśl krew zastygła w jej żyłach. Nie, to niepodobna.

Wymyśliła pierwszy lepszy powód, aby odwieść matkę od tego projektu, dodając na pocieszenie, że może przychodzić co Niedziela, gdyż wówczas ona ma więcej miejsca i wolnego czasu.

Walowa zadowolniła się i tem.

X.

Wyparła się.

Przez tydzień wszystko szło spokojnie.

Elżbieta z początku odwiedzała matkę co wieczór,

Węgrzech, dokąd cesarz niebawem pojechał, a z którego wróci dnia 8 Listopada.

Rosya. Jedna z rosyjskich gazet, zawsze do brze powiadomiona o zamiarach rządu, donosi, iż rząd rosyjski nosi się z myślą utworzenia nowych piętnastu brygad, zamierzając więc powiększyć liczbę stałego wojska o 150 tysięcy ludzi. Jest to naturalnym następstwem uchwały parlamentu niemieckiego, na mocy której jak wiadomo, niedawno temu również postanowiono powiększyć liczbę wojska. Istna to śruba bez końca!

Francya. Po szesnastodniowych zabawach i hałasach odzyskała Francya swój spokój — i rozum, a zdawało się doprawdy, że niebezpieczeństwo utracenia obojgu było blizkie. Ogólny zapał wpłynął nawet do tyła na samego arcybiskupa Paryża, księdza Ryszarda, iż kazał w kościołach swej diecezji odprawić uroczyste „Te deum“ z przyczyny zawitania rosyjskich okrętów w porcie francuskim. Car, dowiedziawszy się o tem, kazał mu przez swego posła wyrazić swe podziękowanie. Arcybiskup odpowiedział na to, że się cieszy, iż mógł się przyczynić do uproszenia błogostawieństwa Bożego dla przymierza francusko-rosyjskiego. Na dziękczynny telegram pewnego generała rosyjskiego odpowiedział w podobny sposób, dodając, że przymierze to uważa za zapewnienie pokoju dla ludów chrześcijańskich. Wobec nieustannych krzywd, jakich się rząd rosyjski dopuszcza na katolikach swego państwa, postępowanie arcybiskupa paryskiego uderza niemiłe każdego spokojnie i sprawiedliwie zapatrującego się katolika!

Serbia. Stan zdrowia prezydenta ministrów Dokicza polepszył się w ostatnim czasie bardzo znacznie. Młody król Aleksander jest bardzo troskliwy o zdrowie swego nauczyciela i ministra i także sobie dziennie dwa razy telegrafować, jakie zmiany choroba jego przechodzi.

Hiszpania. O pierwszej potyczce wojska hiszpańskiego z Kabyłami, o której w przeszłym numerze donosiliśmy, podaję teraz ciekawe szczegóły. Rząd hiszpański, prawdopodobnie aby upiększyć porażkę, oświadczył że generał pobity, nazwiskiem Margallo, działał bez wyższego rozkazu, na własną rękę, i przypuszcza, że pewnie szukał śmierci w boju. Nie cofnął się też generał, jak początkowo głoszone, lecz padł trupem przeszyty trzema kulami. Adjutant jego, książkę Ferdynanda Burbońskiego, bliźni krewny dawniejszego króla Neapolu, znikł gdzieś bez śladu. Urzędowo podają, że w boju padło 5, a rannych było 30, między nimi 1 pułkownik i 10 oficerów. Nie chce się wierzyć, żeby to było prawdą, raz dla tego, że tylu oficerów miało paść, a po drugie, że ostrzeliwanie ze strony Kabyłów trwało przez 48 godzin z rzędu. Komendant Melili uzbroid ludność mezką miasta aż do nadejścia posiłków.

Anglia patrzy na każdego zazdrosnym okiem, komu się nadarzy sposobność powiększenia swych posiadłości po za Europą. Z tej przyczyny też wojna Hiszpanów z Kabyłami zajęła całą uwagę Anglików. Nie mają oni nic przeciw temu, aby Hiszpanie ukarali Kabyłów za napad na Melillę, ale odgrają się zarazem na przypadek, gdyby Hiszpanie nie ograniczyli się na ukaraniu, lecz chcieli także zabrać kawał ziemi jako odszkodowanie za poniesione straty. Anglicy posiadają bowiem na wybrzeżu Hiszpanii naprzeciwko Afryki fortecę silną, nazwiskiem Gibraltar, przez co stali się panami cieśniny, którą się jedynie dostać można na morze śródziemne; boją się więc, aby Hiszpanie, zawiadnawszy zupełnie wybrzeżem północnym, nie stali się niebezpiecznymi współzawodnikami.

Ameryka. Burmistrz miasta Chicago (czytaj Ozikago) Harrison, który to miał tak piękną przemowę do Polaków na wystawie, został zastrzelonym 28 Października w gmachu urzędowym. Morderca jest to jakiś obłąkany człowiek bez zajęcia nazwiskiem Prendergast. Mordercę aresztowano i zaprowadzono na ratusz, gdzie go rozjątrzona publiczność o mało nie ubiła. Z tego powodu nie odbędzie się żadne uroczystości przy zamknięciu wystawy.

Wiadomości bliższe i dalsze.

Bytom. Zmiany w stanie duchowym. Przew. ks. Wątrobka z Opola został przesadzony jako drugi kapelan do Raciborza.

Senat państwowego urzędu zabezpieczenia ra-
dził 23 go bm. nad tem, czy polowanie jest zabawą, czy też należy jako poboczny zarobek do gospodarstwa. Powód do tego był następujący. Pewien hrabia polował na obgarze 8000 morgów, z których 5000 były najęte. Właśnie na tych najętych polach został jeden naganiancz przed niedawnym czasem okropnie zraniony. Strzał śrótem złamał mu rękę, skałeczył piersi i pozbawił go jednego oka. Gdy z ran tych się wyleczył, stał wniosek o rentę ze zabezpieczenia na kalectwo. Związek cechowy odrzucił go jednak, udowadniając swe postępowanie tem, że naganiancz nie skałeczono w przemyśle, tylko przy polowaniu. Takowe należy się uważać tem więcej za zabawę, niż za poboczny zarobek, że leśniczy sam oświadczył, iż wydatki wynoszą daleko więcej niż dochody. Sąd tymczasem rozstrzygnął, że polowanie jest gałęzią rolnictwa. Dla tego przynależało też skałeczonemu prawo do renty.

Myslowice. Rosyjscy strażnicy utrudniają podróż do Polski co raz więcej. W ostatnich dniach powołano telegraficznie pewną panią do łóża śmierci jednego z Skierniewic. Nie mogąc się dla braku czasu postarać o paszport, wyjechała z półpa-
skiem i przybyła bez wszelkiej przeszkody na miejsce. Dopiero gdy wracała, zatrzymano ją na granicy i skazano na 270 rubli kary. Tak samo zostało w ostatnim czasie już wielu nad ranicznych mieszkańców skaranych za to, że strażnicy znaleźli przy nich więcej monety zdawkowej (drobnej) jak najnowsze prawo rosyjskie przepisuje. Dziwna to rzecz, że rząd rosyjski, zamiast znieść prawa utrudniające podróż, takowe jeszcze obostrza, gdyż podróż do Rosji przyczyniają się bardzo do powiększenia dobrobytu tamtejszych mieszkańców.

Mitulczyce. W naszej wsi pojawiła się jakaś niegodziwa osoba, bo następuje pożar po pożarze. Z 20 na 21 spłonęła chałupa wdowie Dudkowej do szczytu; z 21 na 22 zgorzała stodoła Fr. Smolarczykowi do szczytu; z 22 na 23 spaliła się stodoła N. Hojki z maszynami gospodarczymi i żniwem. Tego roku wygorzało już 8 numerów i 2 stodoły; gospodarze ponieśli wiele szkody. Obowiązkiem każdego prawego człowieka jest, aby starał się wykryć podpalacza, aby go sprawiedliwa kara spotkała.

Od Dobrodzienia. Choć późno, ale warto donieść na przestroję. Pamiętaj, abyś dzień św. święcił. Pewien kontraktarz z Makowic wyprowadził się 1-go Października do Rzendowic. Wieźli kartofle na wozie, a na kartoflach ojca 73 letniego. Koniarek zjechał z mostu do przykopy, ojciec spadł, kartofle na niego i na śmierć gotowy, zanim go wydostali.

Pszczyna. W rzece Pszczynce znaleziono ciało nieznajomego dotąd człowieka. Fizyk powiatowy dr. Broll stwierdził, że nieboszczyk liczył dopiero od 36 do 42 lat. Ubranie jego składało się z czarnego ubioru i krótkich bótów. Ma łysą głowę i rudy wąs z fa-
worytami (bakenbortami). Nieszcześnie był z zawodu prawdopodobnie górnikiem. Dotąd jeszcze nie wiadomo, czy tu zaszła jaka zbrodnia, czy nieszczęście, czy też samobójstwo.

Żory. Wóznica piwa Karol Ślędzki staczał beczki do piwnicy. Nieszczęśliwym przypadkiem potknął się przy tem i złamał sobie lewą nogę.

Nowosól. W zeszłą Sobotę zachorowała nagle żona flisaka Stefana z Ratajowic (powiat Olawski) i zmarła już po kilku godzinach. Badania, wykonane przez profesorów wrocławskich stwierdziły, że powodem tak nagłej śmierci jest cholera azjatycka. Jest to drugi przypadek, który w ostatnich dniach na Śląsku zaszedł.

Lignica. Trudno uwierzyć wywodom kilku tutejszych wyborców na Niedzielniej zebrań wybor-

czem. Skarzyli się bowiem, że w ostatnim czasie znizono im podatki, i to tylko dla tego, aby przy wyborach klasę niższą głosowali. Ciekawa rzecz, czy też po wyborach pozostanie przy owym znizeniu? W przeciwnym razie powinni by przeciw takiemu postępowaniu założyć protest.

Sprawy towarzystw, zebrania i t. d.

Królewaka Huta. Kółko towarzyskie odbywa przez zimę swe posiedzenia co Niedzielę o godz. 5-tej po południu. Zarząd prosi, żeby członkowie w przyszłym posiedzeniu, które się odbędzie 5 go bm. jak najliczniej wzięli udział, ponieważ wygłoszone zostaną różne odczyty, poczem nastąpi rozdawanie ról do pastorałków.

Królewska Huta. Posiedzenie Towarzystwa Chrześcijańskich Przemysłowców odbędzie się w Niedzielę dnia 5 bm. o godzinie 6 tej u p. Klichowskiego, przy ul. Lazareckiej nr. 7 (Lazarethstrasse). Ponieważ będzie na porządku dziennym sprawa teatralna, więc uprasza się członków i gości o jak najliczniejszy udział.

Zawadzkie. Związek katolickich robotników pod opieką św. Józefa ze Zawadzkiego i okolicy odegra w Niedzielę 12-go bm. na sali hutniczej w Zawadzkim teatr amatorski. Przedstawione zostaną dwie sztuki: „Początki młynarza, czyli kto pod kim dolki kopie, sam w nie wpada“ i „10,000 marek“. Otwarcie kasy nastąpi o godz. 4 1/2, początek przedstawienia zaś o godz. 6 wieczorem. Czysty dochód przeznaczony na nowy kościół w Zawadzkim. Szanowną publiczność ze Zawadzkiego i okolicy uprasza zarząd uprzejmie o jak najliczniejszy udział.

Kluczborek. Towarzystwo Polsko-Katolickie w Kluczborku odbędzie w miejsce zwykłego posiedzenia naukę śpiewu kościelnego w Niedzielę dnia 5-go bm. o godz. 3 1/2 po południu w lokalu p. Krzuka (u Kuleszy) przy placu Nachoda. Uprasza się członków, by sprawę śpiewu kościelnego gorliwiej się zajęli, stawiając się licznie na lekcye wraz z rodziną i znajomymi.

Zarząd.

Nadesłano.

Dodatek nadzwyczajny.

Do całego nakładu niniejszego numeru dołączony jest dodatek nadzwyczajny, wykazujący znakomite przykłady prawdziwego zielnego miodu zdrowia C. Lücka w Kolobrzegu,

który się poleca do łaskawego uwzględnienia. Używany przeciw kaszlowi, chrupce, zaflegmieniu, cierpieniom piersi, płuc i gardła, jest on niedoścignionym środkiem domowym. Nabyć można w butelkach po 1 m., 1 m. 75 fen. i 3 m. 50 en. Zielna herbata pudełko po 50 fen. Żaden środek tajny. Części składowe podane są w dołączonym przepisie używania. Prospekty z przepisem używania i wielu poświadczeniami przy każdej butelce. Centralna przesyłka przez C. Lückę w Kolobrzegu. Składy wyłącznie tylko w Bytomiu G. Szl. u aptekarza Genserta w aptece pod aniołem, u aptekarza W. Sachsa w starej aptece i u aptekarza Fröhlicha w aptece pod koroną, jako też w wszelkich w prospekcie wymienionych aptekach sąsiednich.

Starajcie się o wasze żony i córki

I kupujcie Im **Karola Weila** ekstraktu mydlanego, który z dnia do prania zrobi dzień świętozny, zachowa im zdrowie i oszczędzi bielizny. Można go wszędzie kupić. Niech każdy wyraźnie żąda **Karola Weila** ekstraktu mydlanego i nie przyjmujcie nic innego. (E.B.W.50/2)

Kupujcie do modrzenia bielizny tylko **Karola Weila** krochmaliku z naczyniem do prania w torebkach płóciennych. Jest to najlepszy i najwydatniejszy.

Za ogłoszenia i reklamy nie bierze Redakcyja żadnej odpowiedzialności.

Gospodarstwa rentowe

z obszarom 12, 30 i więcej morgów z budynkami i bez budynków oraz folwark z obszarom 300 morgów ma na sprzedaż każdego czasu

Spółka Ziemska w Poznaniu.

Zaliczka wynosi tylko 1/5 ceny kupna; reszta zapłać się na rentę 4-ro procentową amortyzującą się w 60 1/2 latach. Spółka udziela nabywcom pomocy przy budowlach budynków i uprawie roli. Motoryzacy budowlane otrzymają nabywcy po cenie jak najniższej na kredyt

(kw.)

Adres: **Spółka Ziemska w Poznaniu (Posen),** ul. rycerska nr. 13.

W. Pronobis, mistrz krawiecki,

Król. Huta, ulica Cesarzowa, obok Kościoła św. Jadwigi.

Największy skład

sztofów na ubrania,

garderoby dla mężczyzn i dzieci, koszul płóciennych i wełnianych, kołnierzy, szali, slipsów itd. (kw.)

Ubrania na obstalunki wykonuje starannie i dobrze leżące przy takich cenach.

Drugi skład obejmuje wszelkie artykuły modno dla pań, kapelusze, pióra, kwiaty, koronki, atłasy, bieliznę, towary wełniane i krótkie.

Polecam:

Buty, trzewiki gotowe (1600) Zgrabne, wygodne a nowe, Zmówienia szybko wykonuję. Bo nawet w nowo częściej popracuję. Mam dalej na składzie skórę znakomitą.

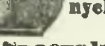
W leżące części nadzwyczaj obfite. Gdyż leczy nogę choroby rozmaite, Rozmazy, podagry i tam dalej. Skóra ta jest szczególnie polecenia godną.

Franciszek Kurcz, mistrz szewski, Bytom G. Szl.

Moritz Hamm,

Markneukirchen i/S.

Najlepsze i najtańsze źródło zakupna instrumentów muzycznych i strun wszelkiego rodzaju.

Specjalność: cytry. Cennik darmo. (ML2247)

L. Rumpel

w Tworogu G. Szl., stacya kolejowa, leczy także listownie, szybko i gruntownie wszelkie choroby. Udzielam zarówno takim rady i pomocy, których już leczono, ale bez skutku, na co posłałam liczną świadectwa dziękiwane przez moje długoletnie leżące, które na życzenie każdemu bezpłatnie i franco chętnie prześlę. Na odpowiedź potrzebna jest marka 10 fen. (kw.)

Ze strzelb Werdera przerobione

iglicówki

Strzelby do polowania kalib. 11 m/m za 9, 10, 12 mk. Sztuce do strzelania do tarczy kal 11 m/m. za 14, 17, 20 mk. Strzelby do strzelania strótem kal 32=13,5 m/m. za 10 11, 12, 50 mk. (MS068/10A)

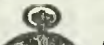
Trwałe, pewne i wysłanienie przy strzelaniu ma na składzie

Simson i Spół.,

dawniej Simson i Luck, fabrykant strzelb w Suhl,

Uczeń

może się zaraz zgłosić, Jak. Garbarek, mistrz szewski, Orzegów

dobry zegarek

Kto chce (kw.A) kupić, albo swój dać do brzo naprawić, t j pod sumienną gwarancją, ten niech się uda do zegarmistrza

E. Sachweh,

Królewska Huta, rynek nr. 15.

Tanio! Tanio!

Czysto wełniane flanele pod wojnie ssernie od 50 fen., sukna dla dam, sztofy na suknie kasemtry itd, adamaszki od 27 fen., poszwy od 18 fen., firanki od 15 fen., wielkie chustki do nosa 10 f., obrusy z frezami od 1 m. jako też wszystkie inne artykuły kupuje się najtaniej u (kw.A)

N. Markiewicz,

Król. Huta, ulica Cesarzowa nr. 71.

Jako włosei rentowe

mam jeszcze paręce roli mięty glinistej między kopalniami węgla p. szosie prow. na kopalnię Hoym z budynkami i cegielnią do spracania. (1344)

Wischeropp, amtowny, Blertułow przy Czernicy G. Szl.

Dziękujemy przew. Ks. Sołkowsowi oras wszystkim Ks. Miesyonarzom z Krakowa za wszelkie nauki podczas rekolekcyi, jak i za wszelkie trudy około pielgrzymów poniesione. O, żeby wszystkie wygłoszone nauki w sercach słuchaczy pozostały i jak najobfitych wydały owoc! (1599) Bytom - Rozbark.

W imieniu wszystkich

Przewodnicząca Rekolekcyi.

Szan. publiczności i Opary-Mły na i okolicy donoszą, że przyjmują

wszelkie zboże

do melcia. Usługa skora (1570)

J. Kłik, posiadzieli młyna.

Zastarzane cierpienia płciowe

leczy listownie pod piśmienną gwarancją aptekarz Fr. Jekel we Wrocławiu, Neudorfstr. 3, (EB1760)

Chłopiec,

syn porzniętych rodziców, któryby miał ochotę wynoczyć się ciekawstwem, może się natychmiast zgłosić do mistrza pietarskiego (1581) Burek w Świętochłowicach.

Walmanów partyi centrowej powiató 4 Bytomskiego, Tarnogórskiego, Katowickiego, Zaborskiego uprasza się, aby w dniu wyborów, to jest

we Wtorek, 7 Listopada się punktualnie o god. 7 1/2 w Bytomiu G.-Sz., na sali Beuthnera (róg rynku i ul. Rycerskiej) stawili celem narady względem wyboru posłów i celem ustanowienia stałego komitetu wyborczego.

Komitet wyborczy partyi centrowej.
Z. u.
Dr. Stephan.

Niniejszem donoszę Szan. publiczności uprzejmie, że w Bytomiu na

ulicy Krakowskiej nr. 37

zakończył

skład papieru, materiałów do pisania i cygar.

Polecając mój skład, zawierający wszystkie towary papierowe i do pisania, jako też cygara w najlepszych gatunkach, będę dążył do tego, abym przy takich cenach i skorej usłudze sobie służył zadowolonej publiczności. Proszę o łaskawe p. o. parcie mego przedsiębiorstwa, kreślę z szacunkiem

A. Hein, w Bytomiu, ulica Krakowska 37.
agentura „Katolika“, „Pracy“, „Świata“ i „Kalendarza Katolika“ i Ekspedycja filialna „Oberschlesische Grenz-Zitung“.

Nowość! Nowość!

Harmonika,

przy której się otwiera 2 klapy przy naciśnięciu na guzik; 23 alap, 2 zasuwki, młoch podwójny, okucio ze zamknięciem 9,60 m. Harmonika z otwartą klawiaturą, miechem podwójnym, zasuwkami, okuciem samoknuciem 5,30 m. za liczką poczt. Cenik nowość darm.

A. Goldstein

w Berlinie,
Kastanien-Allee nr. 36

Baczność!

Szanownej publiczności z Lipin i okolicy donoszę uprzejmie, że w domu moim w Lipinach, Dawidshuta, otworzyłem

wielki skład

towarów korzennych, łociowych i wyrobów manufakt.

jako też

galanterijnych, krótkich i obuwiu.

Skład mój jest obficie wyposażony najrzetelniejszymi nowościami. Szczęśliwie zwracam uwagę na moje najlepiej przyrządzone mieszanki kawy, herbaty, czekolady i wina medycynalne.

Towary łociowe

są wprowadzone za gotówkę wprost z największych domów kupieckich w Niemczech i gwarantuję każdemu, że u mnie tylko nowe, a ładnych załatwiających towary nie znajdzie. Aby szanownych odbiorców jak najwięcej zadowolić, sprzedaję moje towary po tylko możliwie najniższych cenach i proszę o łaskawe odwiedzenia mnie, a przez to o poparcie mego przedsiębiorstwa.

Lipiny Z szacunkiem
w Październiku 1893. **A. Gnielński.**

Wielka Berlinska akademie krawiecka.

Berlin C., Rothes Schloss nr. 1. (E.B.3068)
Największa i jedyna szkoła fachowa, która podług polepszonej i uzupełnionej metody smarko pana dyrektora Kuhna uczy, gwarantuje za najgruntowniejsze teoretyczne a mianowicie praktyczne wykształcenie w krawiectwie męzkim i damskim i przykrawianiu bielizny. Bezpłatny wykaz stanowiący. Prospekt gratis. Polecenia godne: Lehrbuch zum Selbstunterricht in der gesammten Damenschneiderei. Prosi się zwać dobrze na naszą firmę i wyjście domu: tylko nr. 1. **Dyrekcja.**

Osędnym gospodyniom

polecam:

Wyb. kawę Jawa, paloną, fant po 1,40 mrk

Najwyb. kawę Jawa I, paloną, fant po 1,60

Najlepszy twardy cukier i farynę po najniższych cenach dzisiejszych. Wino czerwone, butelka po 1,50 1,75, 2,00 i 2,50 m. Wino węgierskie, butelka po 1,50, 1,75, 2,00 i 2,50 m., jako też wszystkie inne towary po najniższych cenach. Kredytu udzielam chętnie. O łaskawe odwiedzenie proszę

(kw. A)

Henryk Krist,

Bytom, ul. Dworkowa 5

VINADOR hiszpański handel hurtowny wina.

Proste sprowadzanie najwyborniejszych starzych win medycynalnych i takich na drugie śniadania — Czystość gwarantowana. (kw. A)

Malaga, czerwone porto, sherry,

marsala 1/4 butelka po 2 i 2,50 mrk.

Madera i biały port 1/4 but. 2,50 i 3 m.

Lacrimae Christi 1/4 but. po 3 i 5 m.

Sprzedaw w 1/4 i 1/2 but. po wyżej wymienionych cenach oryginalnych. Do dostania

w aptece pod orłem, H. Herzberger w Katowicach,

w aptece pod orłem Jerzy Redlich w Koźlu,

w apt. miejskiej Oswald Koepsch w Mysłowicach,

w aptece król. uprzyw. C. Winter w Kietrze.

Kto chce tanio i rzetelnie ubiory kupić

niesch idzie

do starego Blumenfelda

w Bytomiu, Rynek nr. 24.

przy starej aptece.

Złote 24.

Rynek 24.

Złote 24.

Rynek 24.

Największy skład

garderoby

dla

mężczyzn i chłopców

po każdej tylko możliwej

cenie. (kw. A)

Junker & Ruh-Öfen

die beliebtesten Dauerbrenner mit Mica-Fenstern und Wärme-Circulation, welche alle übrigen Öfen durch die exacteste Ausführung und die feinste Regulirbarkeit übertreffen, in den verschiedensten Grössen u. Formen, auch als Mantelöfen, bei

Junker & Ruh,

Eisengiesserei in Karlsruhe, Baden.

Grosse Kohlensparnis Staubfreies Entfernen von Asche und Schlacken. Sichtbares und mühelos zu überwachendes Feuer. Fussbodenwärme. Vortreffliche Ventilation. Kein Erglühen äusserer Theile möglich. Starke Wasserverdunstung, daher feuchte und gesunde Zimmerluft. Grosse Reinlichkeit. Ueber 50,000 Stück im Gebrauch. Preislisten und Zeugnisse gratis und franco.

Franco-Lieferung — Patent-Regist.

Harmoniki do ciągnięcia

ze szkołą do uczenia się sam pod gwarancją u Wilhelma Riedel w Brundobra 1/S. Ceniki ilustr. w różnych kolorach darmo i franco. Wszystkie instrumenta muzyczne w osobnych cenikach. (H33785b)

Tylko tą razą się zdarzy.

Przy dostawie pozostało 2 tys. tak zwanych

oficerskich

der na konie,

które mając splecioną (nie dokładnie wykon.) oba okę, sprzedaje się po bajecznie taniej cenie 4,25 za sztukę wprost gospodarzom.

Dery te są grube, nie-spożyte, ciepłe jak koźle, około 140x190 cm wielkie (więcej przykryją małego konia) p. gwar. prawdziwie sarnio-brunatne, siewkami obrabione i z 3 szerokiemi paskami. (kw. A)

Wyrażenie pisane zamówienia, które się tylko za poprzednim nadesłaniem pieniędzy albo za sześcioletnią wykonuje, należy się przesłać do generalnego zastępcy „Zjednoczonych fabryk towarów wełnianych“ G. Schubert, Berlin W., Leipzigerstr. 131. Przyrzekam pieniądze zwrócić, gdyby się co nie udało.

Cementowe płyty na dachy D.R.P. 49238

najlepsze i najtańsze materiały do pokrywania dachów,

wyrobione w różnych kolorach. (kw. A)

A. Kapst,

Bytom G.-Sz.

Dom murowany

na głównej ulicy blisko kościoła, przynależący rocznie 1000 marek najmu, dla każdego interesu stosowny, przytem i miejsce do budowl (bauplatz) na narożniku ulicy, jest zaraz w wolnej ręce do sprzedania. Blizszych wiad. udzieli Karol Malek, Świętochłowice.

Ucznia,

syna uczulonych rodziców przyjmie zaraz albo później do swego browaru i skłodowni pod bardzo korzystnymi warunkami. (1584)

Adolf Stahr,

posledziciel browaru w Król. Huole.

Izydor Cohn

w Bytomiu G.-Sz., rynek nr. 17.

Hurtowny Największy Detaliczny

osobny skład

artykułów dla mężczyzn.

Ogromny skład kossul trykotowych, spodnich, skarpetek, rękawiczek, derok do p. droży, kapeluszy, parasoli i lasek. Największy wybór kossul wierzchnich, półkoszulków, kołnierzy i mankiet

Koszul

wierzchnich

i wyposażenia dla mężczyzn dostarcza się podług miary przy najlepszym wykonaniu. Przy zakupie pół tuzina sprzedaje po cenie hurtownej. (kw. A)

Rzetelna usługa. Najtańsze ceny.

album do „Tryumf“

z fotografiami

wydany w tych dachach (wielkość 205 x 255 mm.) w podrab. pras

skórzejciej z sutą, el. pozłotką met. pat. zamknięciem, pyszn. brzegami

złotem, młosszące 6 gabineciwych i 24 wiszących obrazków

na niesłychanie tanio cenę 1,50 m. Album to ozdabia każdy pokój i

nadaje się jako przepyszny podarek. — Za zaliczką pocztową 2

mrk. albo poprzed. nadesł. pieniędzy wykażem, albo w znaczku oh

pocztowych wysyłam 10 wymienio

nych rzeczy z albumem franko

na każdą miejscowość w Niemczech.

W. Greiff, skład hurtowny towarów

Berlin S., Gräffstr. 93.

DOM

1 stodoła z obssarom 18 morgami

pola, 1 mórę łaki i 1 mórę lasu

jest do sprzedania za 1.000 talarów

we Wawoku przy Rybniku. Bliz-

szych wiadomości udzieli

Józef Pierchala

w Paruszwcu.

Kilka mniejszych

pomieszczeń

izba z kuchnią, jako też i skład

są do wynajęcia i zaraz do zamie-

szkania. J. Hoffmann w Bytomiu,

Siemianowicka 20. (1579)

Zdatni podróżni

do sprzedaży Singera oryginalnych

maszyn do szycia mogą się przy

stać moim i prowizji zaraz zgło-

sić do

G. Neldingera

w Król. Huole, ulica Katowicka 1

Chłopiec,

który ma ochę się wyuczyć intro-

ligatorstwa (buchbinderstwa), może

się natychmiast zgłosić. (1594)

T. Pakula, introligator

w Mysłowicach.

Świece woskowe,

torby szkolne,

kufry podróżne,

deski do prania,

wszelkie (kw. A)

artykuły do prania

cygara.

J. A. Adamietz,

Bytom G.-Sz., rynek Fryderyka

Wilhelma (Reitschule).

Prawdziwe

korale

garnitur, składający się z 1 dwurzędnej bransoletki, 1 dwurzędnej naszyjnika, 1 parę kolczyków, spinka srebrna i pozłacana i 1 gustownej broszki, razem **tylko 2,50 m.** Strój koralowy w sutości atlasowym, 1 bardzo ładna bransoletka z oprawą, 2 rzędy koralu na pięknej pozł. obrączce z kształcącym zabezpiecz. od sgu-blenia, 1 para kolczyków, kabłąk z czyst. srebra i pozłac. i eleganc. broszka, razem **3,50 m.**

Prawdziwy czeski granatowy granatowy, elegancki sztuczo atlasowy z 1 dwurzędną bransoletką, 1 eleg. broszka, 1 para stóśow kolczyków, razem **5,75 m.** Za prawdziwość koralu granatów gwarantuje się. Nie podob. można zwrócić i otrzymania się z powrotem pieniędzy. Za zaliczką albo poprzednim nadesłaniem pieniędzy.

Ryszard Lebram,

fabryka towarów biżuteryjnych,

Berlin C., Scharrstr. 5.

Odsprzedażom stóśowy rabat.

Cennik ilustrowany darmo i

franko.

Darmo

więc rzeczywiste podarowane otrzymają każdy następujące 10

przepysznych rzeczy:

1) ładny pozłac. pierścionek z pod-

r. b. kamieniem drogiem dla

mężczyzn i pań.

2) kieszeń młowy grzebień rogowy

w sutości,

3) bardzo interes. grę towarzyską.

4) przepyszna brylantowa kartę do

powinieszowania z kopertą, do u-

żytya przy każdej sposobności.

5) 1 6) 2 śliczne obrazki kromi-

we w ładnie pras. ramkach po-

lutowanych.

7) notes z ładną pozłotką

8) teka z 5 ark. d. pis. i 5 kop.

9) ładnie giloszowany metalowy

trzonek do wsuwania z najlep.

plorkiem.

10) Splewnożek w pstrej tece z

około 115 najnow. pieśniami,

ilustr. z notami.

To wszystko otrzyma ten, który

odemnie kupi

album do „Tryumf“

z fotografiami

wydany w tych dachach (wielkość

205 x 255 mm.) w podrab. pras

skórzejciej z sutą, el. pozłotką met.

pat. zamknięciem, pyszn. brzegami

złotem, młosszące 6 gabineci-

wych i 24 wiszących obrazków

na niesłychanie tanio cenę 1,50 m.

Album to ozdabia każdy pokój i

nadaje się jako przepyszny podarek.

— Za zaliczką pocztową 2

mrk. albo poprzed. nadesł. pieniędzy

wykażem, albo w znaczku oh

pocztowych wysyłam 10 wymienio

nych rzeczy z albumem franko

na każdą miejscowość w Niemczech.

W. Greiff, skład hurtowny towarów

Berlin S., Gräffstr. 93.

Obrazę wyrażoną (pomocnikowi

kołel żelaznej p. Janowi Głod-

nickowi w Zaborsu-Poremie od-

wołuję i proszę go o przebaczenie.

(1601)

Karola Nowara.

Dominium Trachham-

mer przy Miasteczku (Kiefer-

staedt) poszukuje od 1-go Sty-

pnia 1894

(1589)

3 żonaty parobków

i 4 krowlarki

przy wysokim mycie i deputacie.

Zgłoszenia przyjmie

urząd gospodarczy.

(1433)

Chłopca,

syna pociowych rodziców, mówią

cego po polsku i po niemiecku i ma-

jącego ochę wyuczenia się kupiec-

stwa w składzie towarów łociowych

i kolonialnych przyjmie zaraz

J. Elfenbein,

w N. H. dukach przy Król. Huole.

Wróciłem!

Dr. Kober.

Osiedliłem się w Katowicach jako

(kw. A)

lekarz od zębów

Schrammen,

aprobowany lekarz od zębów

Katowice, ul. Grundmanna 16.

Reumatyzm.

Długi czas leżałem ciężko chory

na reumatyzm, tak, że lekarz

oświadczył, iż już nie będę mógł

znovu chodzić. Przez pewne na-

ciężanie udało mi się jednak usunąć

tę dolegliwość szybko i skutecznie,

a środkiem tym już wielu podobnie

cierającym do pomocy. Bardzo chętnie

udzielim go każdemu dotkniętemu reumatyzmem.

Można u mnie przejrzeć wiele pod-

siękowań (Mag 4645)

Roderwald, handel nasion,

Magdeburg, Bahnhofstrasse 34.

Warto spróbować (Faj 1933)

„Dentile“ która prawie cudown.